

Эпё – предприниматель

Йөпрең районен «Ҫөнтерүшён» («За победу») хәсачөн социалла пәлтерәшлө проекчө

Ҫака икә сәмах маншан ылтәнпа танах

Иртнө әмбөрөн 90-мәш ҫулесен варринче пүсланса кайнә ахәр самана һамар тәрәха та килсе ҫитесси ңинчен шутламанчө малтан. Ҫөршыв арканың хыңсаки кисренү тапхаре Мускавран чылай аякра вырнашна регионсенче та вай илчө. Унчен чиперек ёспесе пына промышленноң предприятийесем таҳаш саманта панкрута тухрәц. Агропромышленноң комплексне көрекен хүснәсем та, пәрин хыңсаки төрпі, «сүрәк валашкасемпе» кана тәрса юлчес. Раңзее ёссәрлөх «майкәллама» тыйтәннә тапхар үйрәм ыңсан үмнене татса пама май сүк пек түйнәкан ыйтусем кәларса тәратначө ун чукне.

Пачах кәтмен-туман ҫертен пулса тәнә пару-тәрү кашних тарәннән шүхшләттарма, һаш-ш! сывлаттарма тыйтәннән вайхатра, ытти ңинесем пекех, эпир та һамар ңинесем биоджетне мәнле майпа уқса-тенкә көртмелли меслесем пирки калаңма пүсләрәмпәр. Калаңвәй әңсәртран сиксе тухрә төмөп, мәншән тесен манын самана кунашыл пәтранса кайиченең әнкаруләхпа пүсарулых түйәмсем пурчө. Анчах та вәсene пурнәс ыйтән пек ىыхантарса пына ҹамал марчө. Экономикара тата финанс тәләшшө саямак әнкараса пына тыйтәнни түйса илсен, эпё ял-поселоксене ңине ңүрәп өткөнде ыңшланине курса, ҳаләха үйрәмләх кирлә – цементта тивәтәрессине төле хутам. Цементте һамарпа қүршәллө Мордва Республикинчи ятарлә завоңдан түрттарса килемтәм. Район центрөнче та ытти ял-саласене пурнакансене ыңсан үмнене савна манаса кайман-ха, тәл пулсассан паян та мана вайхатра күнә пулшашан тав тәвәцә...

Ҫакантан пүсланса кайрә та өнтө үйрәм предприниматель үлән үнене тарлар. 2012 ҫулхи авән үйәхене ятарлә предприятии үйрәләрәм, ана «Асамат» ят патам. Үнән төп тәллевел – үйрәм үйрәп-йөр та вакансене таруках тупса илме ыйвартарах стройматериал-семпес тата ҹал тунә чукне үсә куракан бетон қашаласемпес тивәтәресси. Вәрман կашасын каланса кайни строительствара усә куракан ыйвасынан бетон блоксем әсталаса қаларма хистерә пире. «Түянакансем пүләшши?» текен ыйту иккәненчө малтаны. Ҳамарән мини-цих үйәннән 11 ҹула хыса ҳәварни ҹакаң пек пәтәмләтү патне илсе ҫитерчө: пирен клиентене хамар ңине пурнәшләк бизнес продукцийе қилемет иккен. Блоксем та, ҹал қашаласем та предприятии картишенинде ыйран ыйшанса тымас. Ку тавара түянакансем республикан төрлө көтөсөнчен килемчө. Юлашки вайхатра Шулашкырпа Ҫәрпү, Эләкпе Трак тәрәхесене пурнакансем ытгларах усә курма тыйтәнчө пирен издели-

семпес. Үйрәнти әстасем туса қаларакан продукциепе йөпреңсем та қаңакланас. Предприятии офицінче клиенттес валли ятарлә журнал та үсасшын-ха, унта вәсем ысыра ҳәваракан үйрекесем хайсемек эпир куллен пурнаса көртекен қаткәс өсө төрөх ҳама пулшаш.

Пүсламаш үтәмсene хәюсаррән кана тунә чукне ңине тулман пирен. Пере-кетлән тыйкаләнән пустарайтән нұхратпа тата патшаләхран илнә киңен үкәзә мини-цих, оғис, кану пүләмә үсрәмпәр. Ҫывайх вайхатрах гараж тәбас тәллевел. Вәл питтә кирлә. Вүнәр үлән каяла тәрләп-тәрләп техникапа майнаңлана пултарайман пулсан, пирен алара ҳале МАЗ та, Газель та, бетон ҹарык машина та, производствара усә куракан ытти агератсем та пур. Асәннә техникана ёспеттерме айкыннен ын чөмешкөн кирлә та, мәншән тесен ывальпа икесимәр та төрлө катогоријләп-водител пулнине ҹирәпләткен документсем илтәмәр. Үйвәләм, Евгений, үнән мәшәрәт Ксения, ҹавән

пекех ҳамаң мәшәр Любовь Валерьевна ңине түтса пыракан бизнес өснә ырә витәм күнине эгә питә қамалла. Мана кулленхи өңре вәсем пулшасан, үйрәм предприятии күрәмпә үсем ңинен сәмах вакланы та қалыха пулна пулчөч. Сәмах май каласан, Евгение ашшә хыңвә үләп-йөр килешет. Ҳалә әна валли ҳамартаң ине та мар ңине үртә ҳәпарта лартрәмпә, ывайлампа кинәм, мәнүкәмсем пирен шанәца сүнме памәс, өсө малалы тасакансем үссе үтәннесе шанатан.

Предприятие «Асамат» ят патам терәм-ха, анчах ҳаш-пәрсисем үнпа қамалсар. «Валерий Николаевич, эсә тетте-эршесем әсталакан ын мар, анчах ҳәв ача шүхшавән шайенчен та иртеймен, стройматериалсем туса ҳаттәрлекен мини-цих валли ыйранларах, пәлтәрәшләрх, күрәмләрх та түртләрх պулт. Клиентсемшән «Тив-ләт» тени ҹывайхарах мар-ши? Пархатарлә, тивлетлә өсө пурнәшләтпәр-cke. Ҙылайшә тата пирен пата тастан та кипсе ҹүрекене ышшә үснин вайтәнләхне пәлләшшән. Пыттармас, үмнәне вайтәнләх та ҹук кунта. Ҳаксем вәсемсөрх ҳәпарса пына тапхарта та эпир ҳамарән тарифсөн миңемеш үләннә

қаларакан тавар пахаләхне үләп-йөр шайра түтмалла, ҳак-нә вара үстәрмәлле мар. Қирлә мәнле өсө та юратса, чун әшшине парса пурнәслани қирлә. Ҙавән чукне қана вәл әнәүллә пулса тухат, әна пахалама алла һимнәне сисемлә ҳаттәр та түтмалла мар. Манын вара сак стройматериалла «Сергеевсем тунә» тенинене қана илтес килем. Қу сәмах қамалы үтәт, малалы та пусаруллән өслес тәллеве ҹирәпләт.

**Valeriy Sergeev,
үйрәм предприниматель
Светлана Быкова
сәнүкерчөкесем**

◆ ҹал қашаласем вәри күкәль пекех ҳәвәрт сутәнса пәтәсеч

◆ Бетон плитасем та ҳайсene түянакансене көтөсеч

КОРРЕСПОНДЕНТ КОММЕНТАРИЙЕ:

– Валерий Сергеев ертесе пыракан строительствара усә курмалы япаласем туса қаларакан цех Үйрәп-Канаш автосулын сыйтам өнчө вырнашна. Үн калаңвәйнен ҹака үсәмлән паләрса тәрат: вәл – предприниматель өснә ырә та чун-чүрин хистевәпе пурнәспассине төле хуракан ын. Ҳайнен малашләхра мәнле ыйвәләхсем көтесе тайине пәлләс тәнә ҹөртөх калама ҹук ысык та пәлтәрәшлө өсө күләнсе, паянхи куна ҹитсе, ңине бизнесен аталанәнне самаҳа паләрәмлә түпхе хыңвә Валерий Николаевич.

Аталанулых пулман-тәк, вәл ҹак қаткәс өсө килешүллө

семейнен тата ытти пайташесене явәштарас ҹукчө өнтө.

Ҳайнен әна кам темелле-ши? Үйрәм предприятие ертесе пынине кана ҹырлахса лармасы-cke вәл. Валерий Николаевич ҹын специальностене шутлама тәрсан, үхалсах кайма пулт: ара, вәл – пүсләх, ертүсө кана мар, водитель-механик та, бухгалтер та, экономист та, менеджер та, экспедитор та, прораб та...

Сергеевсен килти хушма хүшләхне та чи қатартулилесен ыышне көртмелле. Ҫәрпүләнчө тата қамаң пур-ши вәсенини пек тулых та иләртүллө пахча? Ял ҹынисем калан тә-

рәх, Валерий Николаевич савна мәшәрне, Любовь Валерьевна, түхәлә пахча-сүмәс ҹитәртмере, ытараймы илемлә чечексем үстәрмә хайс.

Предпринимател қил-ышшә мән паләртса хуни пурнәспасси, ырри, лайххи хүшәнса пырасси, ыранхи куна үтә өмәт-тәллеве хавхаланса, тулли шанәсна көресси пәрре та иккәлентермest. Ҳаләшшән питех та кирлә өсө та вайтәнләхне түртләп-тәрләп та түртләп-тәрләп ыйранларах.

Геннадий Кузнецов